

ISTORIJSKI RAZVOJ SRPSKOG LEKARSKOG DRUŠTVA OD 1872. DO 2025. GODINE

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE SERBIAN MEDICAL ASSOCIATION FROM 1872 TO 2025

Milan A. Nedeljković¹, Zoran Vacić¹
¹ Srpsko lekarsko društvo, Beograd, Srbija

SAŽETAK

Doktor Vladan Đorđević sa petnaesticom kolega osniva 1872. godine Srpsko lekarsko društvo koje od 1874. izdaje časopis Srpski arhiv za celokupno lekarstvo. Od samog početka rada, shodno ciljevima koji su proklamovani u Ustavu Srpskog lekarskog društva, težište je stavljeno na dodatnu edukaciju lekara. Sve do osnivanja Medicinskog fakulteta u Beogradu, jedino mesto gde su lekari mogli sticati nova znanja iz svih oblasti medicine bili su sastanci SLD. Na sastancima su prikazivani zanimljivi slučajevi iz prakse naših vodećih lekara, referisano je o najnovijim dostignućima iz svih oblasti medicine, podnošeni su izveštaji sa međunarodnih kongresa kojima su prisustvovali naši lekari. Između dva svetska rata počinje i osnivanje specijalističkih sekcija u okviru SLD. Po okončanju Drugog svetskog rata Društvo značajno unapređuje svoj rad, budući da je od novih vlasti prepoznato kao organizacija od izuzetnog značaja za razvoj medicinske nauke i prakse u Srbiji. Osniva se veći broj specijalističkih sekcija, a Društvo ulazi i u period teritorijalne organizacije osnivanjem podružnica. U ovom radu posebna pažnja biće posvećena statutarnim promenama SLD i radu pojedinih predsednika Društva koji su značajno unapređivali njegov rad.

Ključne reči: osnivači, sekcije, podružnice, statutarne promene, zaslužni predsednici

ABSTRACT

In 1872, Dr Vladan Đorđević, together with fifteen colleagues, founded the Serbian Medical Society, which has been publishing the journal Serbian Archives of Medicine since 1874. From the outset, in line with the goals set out in the Constitution of the Serbian Medical Society, the focus was placed on the continued education of physicians. Until the establishment of the Faculty of Medicine in Belgrade, the Society's meetings were the only venue where doctors could acquire new knowledge across all branches of medicine. These meetings featured presentations of noteworthy clinical cases by leading physicians, reports on the latest achievements in all fields of medicine, and briefings from international congresses attended by Serbian doctors. Between the two World Wars, specialist sections within the Society began to form. After the Second World War, the Society significantly advanced its activities, having been recognized by the new authorities as an organization of exceptional importance for the development of medical science and practice in Serbia. Numerous specialist sections were created, and the Society entered a period of territorial organization by founding regional branches. This paper pays particular attention to statutory changes within the Society and to the work of several presidents of the Society whose contributions greatly enhanced its functioning.

Keywords: founders; sections; branches; statutory changes; distinguished presidents

UVOD

Prve inicijative za osnivanje društva koje bi sabralo sve lekare u Kneževini Srbiji potiču iz sredine XIX veka. U Srbskim novinama objavljen je 18. aprila 1859. godine (za period do 1919. godine svi datumi u ovom radu navođeni su prema Julijanskom kalendaru) članak u kome autor izražava nadu i očekuje od sanitetske uprave „da će ona naći sredstva k tome, da sve lekare u zemlji našoj sajedini u jedno lekarsko društvo, koje će - ako ne pečatane a ono bar pisane - letopise lekarske spisivati, u kojima će se skupljati iskustva, pribavljena u osobitim slučajima bolesti, u sudejskim pitanjima, u stanju zdravlja žiteljstva, tako, kako bi znamenite primedbe pojedinih lekara za sve ostale drugove njiove postale polezne, i kako bi se uobšte od zaboravnosti sačuvati i za nauku spasiti mogle“. [1] Autor teksta potpisanog „šifrom“ bio je dr Aćim Medović, stolonačelnik u Sanitetskom odeljenju Ministarstva unutrašnjih dela. [2] Ideja dr Aćima Medovića nije pala na plodno tle, jer je u Srbiji te godine radilo samo 25 doktora medicine, pet magistara hirurgije i pet patrona hirurgije, koji su većinom bili stranci, takođe i zbog prisutne velike surevnjivosti lekara.

Slika 1. Aćim Medović (1815-1893)

OSNIVANJE SRPSKOG LEKARSKOG DRUŠTVA

Doktor Vladan Đorđević (1844-1930), po završetku studija medicine i specijalističkih studija iz operative medicine (današnji pandan ovoj specijalizaciji je opšta hirurgija) koju je završio kod profesora Teodora Bilrota u Beču, sredinom 1871. godine dolazi u Kneževinu Srbiju. Doktor Vladan, koji je u Beču 1870. godine osnovao „Srpsko medicinsko društvo“, čiji su članovi bili Srbi - lekari i medicinari, [3] početkom 1872. godine počinje da radi na osnivanju lekarskog društva po ugledu na ona sa čijim radom se upoznao u Austriji i Nemačkoj.

Slika 2 Vladan Đorđević (1844-1930)

Osnivanje društva je, pored uvrežene surevnjivosti koja je vladala u lekarskom staležu, otežavala i malobrojnost Srba lekara, kojih je 1872. godine bilo tako malo „da ih je bilo moguće na prste izbrojati, pa da opet ne dode na svaki prst po jedan“. [4] Vladan Đorđević će na ovu teškoću podsetiti u govoru koji je održao na proslavi Pedesetogodišnjice osnivanja Srpskog lekarskog društva: „Za osnivače SLD morao sam apelovati čak i na suradnju jednog običnog zubnog tehničara.“ [5] Reč je o Iliji Ranimiru. Dodatnu teškoću pričinjavala je velika, često nepremostiva, razlika među lekarima „po poreklu i zavičaju, po lekarskim školama na kojima su vaspitani i po načelima života u kojima su odnegovani“. [6]

Nekolicina beogradskih lekara objavila je 21. aprila 1872. godine, sledeći oglas u listu Jedinstvo: „Osetila se živa potreba da se i u nas osnuje lekarsko društvo, i ovim se pozivlju svi g. g. lekari što praktikuju u Beogradu, i koji bi želeli da se takvo društvo osnuje, na sastanak koji će biti u subotu 22. ov. meseca u čitaonici građanske kasine, i to u pet sahata posle podne.“ [7]

Ne znamo koji su beogradski lekari dali ovaj oglas. Vladan Đorđević piše: „Pre nego što ostavimo godinu 1872, valja nam pomenuti da je Dr Vladan sazvao 22. Aprila te godine sve beogradske lekare na jedan sastanak u građanskoj kasini na kome im je razložio potrebu da sastave Srpsko lekarsko društvo.“ [8]. Na „Prvom prethodnom sastanku“ dr Jovan Valenta je obavestio prisutne o namerama sazivača sastanka i o korisnosti osnivanja jednog ovakvog društva, a glavni učesnici u raspravi povodom predloga da se osnuje lekarsko društvo bili su doktori Aćim Medović, Petar Ostojić i Đorđe Klinkovski. Pored pomenutih i dr Vladana Đorđevića „prvom prethodnom sastanku“ prisustvovali su doktori Josif Holec, Karlo Beloni, Sava Petrović, Jovan Mašin, Panajot Papakostopulos, Bernhard Bril, Julijus Lenk, Marko Polak i zubar Ilija Ranimir.

Na ovom sastanku doneta je odluka da se osnuje Srpsko lekarsko društvo, izabrana je privremena uprava, određeni su Vladan Đorđević i Jovan Valenta da napišu Ustav novoosnovanog društva. [9] Doktor Vladan Đorđević, u govoru održanom na proslavi Pedesetogodišnjice SLD naglasiće da je „ljubav beogradskih lekara na spram ove zemlje i naroda“ bila jača od svih njihovih suprotnosti i da je „žudnja za međusobnim usavršavanjem u nauci bila silnija od ličnih simpatija i antipatija“ [6], što je i omogućilo osnivanje Srpskog lekarskog društva.

Predlog Ustava je usvojen na „Šestom prethodnom sastanku“. Na istom sastanku određena je i delegacija (Aćim Medović, Jovan Mašin i Bernhard Bril) koja će predati Pismo o namerama i Ustav Srpskog lekarskog društva Ministru unutrašnjih dela. [10]

Slika 3. Osnivači Srpskog lekarskog društva

PRVI USTAV SRPSKOG LEKARSKOG DRUŠTVA IZ 1872. GODINE

Ustav Srpskog lekarskog društva imao je 30 članova kojima su regulisani ciljevi društva, sredstva za izvršenje ciljeva, članstvo, prava i dužnosti članova, izbor časnika, način vršenja delatnosti (sastanci), upravljanje društvenom imovinom. [11]

Za potrebe ovog rada posebnu pažnju posvetićemo članu 1. Ustava (I. O celji društvenoj), članu 2. (II o sredstvima za vršenje društvenih zadataka) i članu 19. (V. O sastancima i šta se na njima radi).

Srpsko lekarsko društvo prvim članom svog Ustava definiše, kao jedan, od ciljeva da u svom radu prati razvitak celokupne medicinske nauke i onih prirodnih nauka „koje su joj pomoćnice“, da se prateći medicinska dostignuća neprekidno usavršava, da stečena znanja rasprostire „pismenim i usmenim saopštavanjima o svome i tuđem iskustvu“ i da se stara „o razvitku srpske naučne terminologije u medicinskoj nauci“.

Srpsko lekarsko društvo se konstituisalo kao naučno, a ne kao esnafsko društvo. Kao najvažniji cilj određeno je praćenje najnovijih dostignuća u oblasti medicinskih nauka. Kroz celokupnu istoriju svog postojanja Srpsko lekarsko društvo nije odustalo od ovog principa, o čemu svedoči i aktuelni Statut SLD, donet na Skupštini održanoj 2018. godine. Članom 4. Ovog Statuta definisani su ciljevi Društva „čuvanje istorijskih tekovina zdravstva Srbije i briga o njima, negovanje etičkih i moralnih principa u radu lekara, unapređenje medicinske struke i nauke radi očuvanja narodnog zdravlja, edukacija i obuka zdravstvenih profesionalaca i svih društvenih aktera uključenih u ostvarivanje zdravstvene politike, zaštita ličnog i etičkog integriteta članova Društva“. (podvlačenje autori). Na sednici Skupštine SLD održanoj 6. februara 2025. godine, na predlog predsednika SLD prof. dr Milana Nedeljkovića doneta je odluka da se izmenom Statuta Srpsko lekarsko društvo definiše kao naučno društvo.

Među ciljevima koje je utvrdio prvi Ustav SLD nalazi se i odredba o razvitku srpske medicinske terminologije. Napominjemo da je u prvom predlogu za osnivanje Lekarskog društva iz 1859. godine, dr Ćim Medović ukazao da bi trebalo „da se na srpskom jeziku opredele naučna anatomska naimenovanja, koja bi se posle imala sabrati i zvanično svima fizikusima dostaviti da se njima služe.“ [12] Zalaganje Ćima Medovića za formiranje jedinstvene anatomske, odnosno medicinske, terminologije proizilazilo je iz činjenice da su u Kneževini Srbiji ordinirali lekari koji su studije završavali u raznim evropskim medicinskim centrima, da su izveštaje pisali koristeći raznorodne termine koje su doneli sa studija, što je dovodilo do šuma u međusobnoj komunikaciji. I Srpsko medicinsko društvo, koje je Vladan Dorđević osnovao u Beču 1870, kao jedan od ciljeva proklamovalo je rad na srpskoj medicinskoj terminologiji.

Sredstva koja Društvo koristi za ostvarivanje svojih ciljeva definisana su članom 2. Ustava: usmena saopštenja (referati) podneta na sastancima Društva, prikupljanje knjiga i časopisa iz oblasti medicine (stvaranje biblioteke Društva), „književno naučni rad“, „pribavljanje anatomskih i pato-anatomskih preparata“.

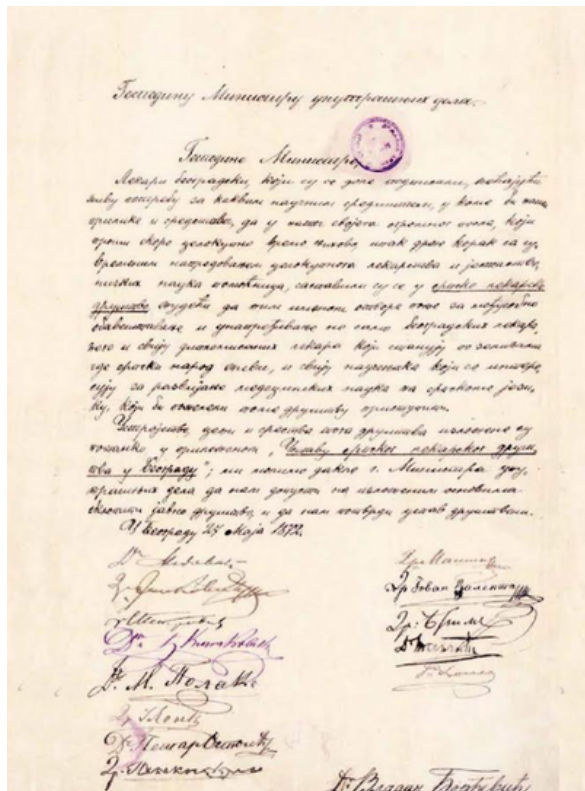
Ako povlaćemo paralelu sa aktuelnim Statutom SLD utvrdićemo da se za realizaciju ciljeva koriste slični alati. Danas Društvo organizuje naučne i stručne skupove koji služe stručnom usavršavanju lekara i stomatologa, farmaceuta, medicinskih biohemičara i drugih zdravstvenih radnika i saradnika. (članovi 4 i 12). Društvo ima svoj muzej i svoju biblioteku. (član 26). Društvo izdaje naučne časopise, zbornike, monografije i druga izdanja (član 22).

Muzej Srpske medicine SLD odlukom Predsedništva SLD od 4. maja 2007. godine integrisan je u Muzej nauke i tehnike, koji je u aprilu 2010. godine preuzeo fond Muzeja i Biblioteku SLD. Članovi Skupštine SLD na sednici održanoj 6. februara 2025. jednoglasno su prihvatili predlog predsednika Društva da se pokrene procedura vraćanja Muzeja i Biblioteke u okrilje Srpskog lekarskog društva.

Članom 19. Ustava SLD definisani su dinamika i sadržaji redovnih i vanrednih sastanaka Društva. Na redovnim sastancima iznose se saopštenja o predmetima društvenih ciljeva, o epidemijским bolestima koje u to vreme haraju u Kneževini, „o stalnim karakteristikama izvesnih bolesti, o retkim slučajevima koji su važni za dijagnostikovanje i terapiju ... pretresaju se svi novi važniji pojavi u literaturi celokupne nauke medicinske i njenih pomoćnica...“

Ustav Srpskog lekarskog društva objavljen je u Srpskim novinama, zvaničnom glasilu Kneževine, 25. jula 1872. godine, sa napomenom „G. ministar unutrašnjih dela [Radivoje Milojković] odobrio je ovaj ustav srpskog lekarskog društva, svojim aktom od 8. juna 1872. SNo 944“. [11]

Slika 4. Pismo kojim su se 27. maja 1872. beogradski lekari obratili Ministru unutrašnjih dela, moleći ga da im dozvoli osnivanje Srpskog lekarskog društva

Osnivanje Srpskog lekarskog društva pozdravljeno je u beogradskoj štampi. Vladan Đorđević piše „Vidi naročite uvodne članke u „Vidov-danu“ od 28. jula 1872 br. 155, i u „Jedinstvu“ od 27. jula br. 160“. (U Narodnoj biblioteci Srbije Vidovdan br. 155 iz 1872. godine nije sačuvan.). [13]

U listu Jedinstvo, na naslovnoj strani, objavljen je nepotpisani uvodnik u kome se naglašava da su narod i država osnivanjem Srpskog lekarskog društva dobili „ustanovu, koja po važnosti svojoj preteče mloge ustanove i družine naše.“ Nabrajajući ciljeve novoosnovanog Društva, uvodničar ističe da će ono raditi „na svemu što zaseca u krug gajenja narodnog zdravlja“ i unapređenja lekarske struke. Na kraju članka, pozdravlja „srpsku lekarsku družinu“, uveren da je „srpski narod sa njom dobio izvor koji će davati srpstvu najdragoceniji imetak: zdravlje.“ [14]

Prvu Upravu SLD činili su dr Ćim Medović (predsednik), dr Jovan Mašin (potpredsednik), dr Vladan Đorđević (sekretar) i dr Petar Ostojić (zamenik sekretara i blagajnik).

Na prvim sednicama Društva doneta je odluka o pokretanju stručnog časopisa Srpski arhiv za celokupno lekarstvo. Prvi broj časopisa objavljen je 1874. godine. Srpski arhiv je, posle Letopisa Matice srpske, najstariji živi srpski časopis (nije izlazio samo u godinama okupacije za vreme svetskih ratova), i istovremeno najstariji naučno-stručni časopis u našoj državi.

U vreme osnivanja Društva u Srbiji je radilo 63 lekara, od kojih su sedam bili magistari hirurgije i jedan zubar. Srpsko lekarsko društvo je na kraju prve godine imalo 49 članova: 18 redovnih (iz Beograda), 30 dopisnih (iz unutrašnjosti) i jednog počasnog (Vladimir Jakšić).

U pismu upućenom Valtazaru Bogišiću 27. novembra 1872. Vladan Đorđević sa приметnom dozom dešperantnosti piše „Osnovao sam lekarsko društvo. Jedva nam sankcionisaše opstanak. O kakvoj pomoći ni spomena“. [15] U proleće naredne, 1873, godine dr Vladan Đorđević biva postavljen za ličnog lekara kneza Milana Obrenovića, „te se njegovo blagovoljenje prenese i na Društvo. Na osnovu toga blagovoljenja SLD dobilo je pomoć i od Vladaoca i od države“. [5] Materijalni položaj društva popravio se zahvaljujući finansijskoj pomoći koju je Knez davao društvu (100 dukata cesarskih godišnje) i odluci Narodne skupštine da se Srpski arhiv za celokupno lekarstvo štampa o trošku države.

PREDSEDNICI SRPSKOG LEKARSKOG DRUŠTVA

Od osnivanja do danas Srpsko lekarsko društvo imalo je 40 predsednika, odnosno predsednika Predsedništva (od 1980. do 1991. godine). Dužina njihovih mandata i delokrug rada regulisani su najvišim aktom Društva, kojih je od osnivanja bilo 27. Prva četiri nazivala su se Ustav (1872-1884), potom Pravila (1905-1963) i od 1970. do danas Statut Srpskog lekarskog društva.

Od osnivanja do donošenja Statuta 1983. godine mandat predsednika trajao je godinu dana. Statutom iz 1983. godine određeno je da mandat predsednika Predsedništva traje dve godine. Statutom iz 1991. godine čelnik Društva ima zvanje predsednika i njegov mandat traje četiri godine, a Statut iz 2010. daje mogućnost još jednog uzastopnog izbora na funkciju predsednika. Statutom iz 2018. godine ukinuto je ograničenje broja mandata na koje se biraju funkcioneri Društva.

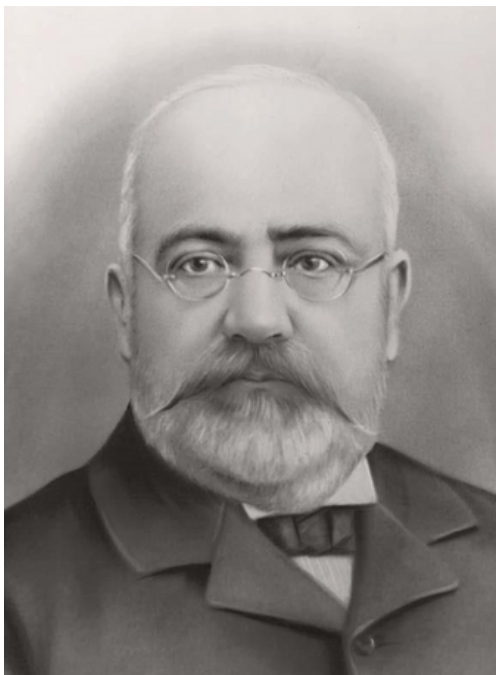
Pregledom rada pojedinih predsednika daćemo pregled rada Društva od osnivanja do danas.

Prvi predsednik Društva bio je dr Ćim Medović (1815-1893). Funkciju predsednika obavljao je od 22. aprila 1872. do 14. aprila 1873. godine. Kao što je ranije navedeno bio je prvi zagovornik osnivanja lekarskog društva (1859), da bi sa dr Jovanom Valentom pokušao 1868. da osnuje lekarsko društvo, bez uspeha zbog složene političke situacije nakon atentata na kneza Mihaila Obrenovića.

Peti predsednik Društva, od 4. februara 1890. do 21. septembra 1892. godine, bio je njegov osnivač dr Vladan Đorđević. Po osnivanju Društva bio je prvi sekretar, potom i osnivač i prvi urednik časopisa Srpski arhiv za celokupno lekarstvo. Časopis je pokrenuo sa željom da se „u nas začme lekarska književnost, da se time pozove srpska misao na samostalni kulturni rad, da se osnuje srpsko ognjište nauke“. Na kako jakim temeljima je dr Vladan gradió Društvo, govori podatak, da je ono i posle toliko godina, posle svih ratova (a bilo ih je, uključujući i NATO bombardovanje SR Jugoslavije, osam) i promena državnih uređenja i državnih teritorija (od 1872. godine do danas Društvo je radilo u šest različitih država), najznačajnija lekarska organizacija u Srbiji, a po kontinuitetu svog postojanja i jedna od najstarijih u Evropi.

Doktor Jovan Danić (1854-1924) osmi predsednik po redu na čelu Društva bio je od 10. januara 1899. do 24. aprila 1905, i ponovo od 13. septembra 1907. do 12. oktobra 1910. Bio je predsednik Organizacionog odbora Prvog kongresa srpskih lekara i prirodnjaka koji je održan u septembru 1904. godine. Od 1896. do 1924. bio je urednik Srpskog arhiva, a od 1896. do 1914. i dodatka Srpskom arhivu, časopisa Narodno zdravlje. Za vreme Prvog svetskog rata Srpski arhiv nije objavljivao.

Slika 5. Doktor Jovan Danić (1854-1924)

Doktor Đorđe Đoka J. Nikolić (1863-1940) bio je predsednik Društva u dva maha, od 24. aprila 1905. do 23. septembra 1907, i od 29. decembra 1913. do 22. novembra 1919. Doktor Nikolić je sa grupom istomišljenika inicirao radikalne izmene Ustava u Pravila SLD. Po rečima dr Vojislava M. Subotića ovim izmenama počinje drugi period društvenog života. Ciljevi Društva posle ovih izmena bili su omasovljenje članstva značajnijim učešćem lekara iz unutrašnjosti u radu Društva, funkcionalnije rukovođenje Društvom, poboljšanje materijalnog položaja članova i njihovih porodica osnivanjem „Fonda za pomaganje lekarske siročadi i lekarskih udovica“, potom i stvaranje pravne osnove za aktivnije učešće Društva u upravljanju zdravstvenom službom i u oblasti zdravstvene legislative.

Profesor dr Vojislav J. Subbotić (1859-1923) bio je predsednik Srpskog lekarskog društva od 12. oktobra 1910. do 29. decembra 1913. i od 22. novembra 1919. do 3. septembra 1921. Doktor Subbotić je bio jedan od osnivača Medicinskog fakulteta u Beogradu, njegov drugi po redu dekan i prvi profesor hirurgije. Kao predsednik Društva doneo je dve značajne novine u promenama društvenih Pravila. Najpre je 1911. godine Pravilima ustanovljena mogućnost formiranja pododbora Društva u svakoj okružnoj varoši. Prvi pododbor osnovan je u Skoplju 1920. godine, a naredne godine u Nišu je osnovano „Udruženje lekara za grad Niš i okolinu“, kao ogranak Društva. Druga značajna novina je izmena Pravila iz 1919. godine kojom je data statutarna mogućnost da se osnivaju stručne sekcije „radi diferenciranja i produbljivanja stručnih radova i diskusija“. U periodu do početka Drugog svetskog rata osnivaju se specijalističke sekcije: Balneološka (1922), Sekcija za tuberkulozu (1923), za dečiju medicinu (1925), Dermatovenerološka (1928), Radiološka (1929), Ftiziološka (1931) i Stomatološka sekcija (1933).

Ove izmene Pravila posle Drugog svetskog rata doprineće značajnom omasovljenju članstva, ravnomernoj teritorijalnoj organizaciji Društva osnivanjem podružnica, podizanjem kvaliteta stručnog rada zahvaljujući novoosnovanim specijalističkim sekcijama i osnivanjem Stomatološkog fakulteta (1948) čiji je inicijator i realizator u značajnoj meri bila Stomatološka sekcija SLD. Time će se u potpunosti obistiniti reči predlaagača dopune Pravila iz 1911. da se postavlja „kamen temeljac za buduću zgradu naše organizacije“.

Slika 6. Doktor Svetislav Stefanović (1877-1944)

Doktor Svetislav Stefanović (1877-1944) bio je predsednik Društva u šest mandata od 6. septembra 1928. do 25. oktobra 1934. godine. Doktor Stefanović intenzivira rešavanje pitanja zadužbina i fondova koji još uvek nisu predati Društvu na upravljanje ili raspolaganje, čime se stvaraju uslovi za početak izgradnje Doma Srpskog lekarskog društva na Zelenom vencu. Zahvaljujući zadužbinama, fondovima i legatima: Savke Panić, dr Vojislava M. Subotića, Katarine Ranimir, dr Milutina Popovića iz Beograda, dr Mihaila Petrovića iz Šapca i dr Radomira Miladinovića iz Paraćina, kao i priložima i pozajmicama lekara prikupljena su neophodna finansijska sredstva za početak izgradnje Doma srpskog lekarskog društva 1931. godine. Društvo je šezdesetogodišnjicu postojanja proslavilo 5. maja 1932, u svojoj kući, u ulici Kraljice Natalije. [16]

Slika 7. Dom Srpskog lekarskog društva

Akademik Kosta Todorović (1887-1975) bio je prvi posleratni predsednik Društva od 14. aprila 1946. do 20. marta 1949. godine. Zahvaljujući njegovom radu Društvo je uspeo da sačuva svoj identitet u prvim posleratnim godinama, u kojima se nije blagonaklono gledalo na organizacije nastale u starom režimu. Takođe, uspeo je da Društvo bude od novih vlasti prepoznato kao partner u rešavanju brojnih zdravstvenih problema koji su decenijama perzistirali na teritoriji Srbije, za vreme njegovog mandata počinje masovnije osnivanje podružnica i specijalističkih sekcija.

Profesor Zoran Ivanković (1951) bio je predsednik Društva u periodu od 18. aprila 2001. do 7. decembra 2004. godine. Na čelo Društva dolazi posle krize nastale nakon upada tzv. „Kriznog štaba“, u oktobru 2000. Posle Petooktobarskih promena dolazi do formiranja kriznih štabova koji zauzimaju pojedine značajne institucije u Srbiji realizujući po drugi put (posle 1945) revolucionarnu pravdu. U Srpskom lekarskom društvu uspostavlja se dvovlašće izabranog rukovodstva SLD i od strane kriznog štaba proklamovanog rukovodstva. Na skupštini, koja je po mnogo čemu podsećala na „kozačke skupštine“ održanoj u aprilu 2001. za predsednika je izabran profesor Ivanković. Zahvaljujući njegovom ugledu i energiji koju je posedovao kriza je prevaziđena, Društvo je opstalo. Dobar deo svog predsedničkog mandata posvetio je povećanju broja članova i osnaživanju podružnica i sekcija Društva. [17]

Akademik Radoje B. Čolović (1944) bio je predsednik Društva od 30. januara 2009. do 17. novembra 2023. Za četrnaest godina rukovođenja Društvom značajno je doprineo njegovom ugledu. Zahvaljujući njegovom radu osnovan je veći broj podružnica čime se broj članova duplirao, revitalizovao je i obnovio rad sekcija koje su bile u stanju hibernacije dugi niz godina, a neke poput Sekcije za istoriju medicine i više od dve decenije. Za vreme njegovog mandata Društvo je dobilo Sretenjski orden drugog reda i Orden Svetog Save drugog reda (2012), a 2022. povodom Stopedesetogodišnjice Društva Sretenjski orden prvog reda. Na skupštini održanoj 17. novembra 2023. izabran je za počasnog člana i počasnog predsednika SLD.

Aktuelno rukovodstvo Srpskog lekarskog društva sa predsednikom profesorom dr Milanom A. Nedeljkovićem na čelu, izabrano 17. novembra 2023. postavilo je sledeće ciljeve: pozicioniranje SLD u Zakon o zdravstvenoj zaštiti, čime bi Društvo dobilo značaj koji mu na osnovu tradicije, ugleda i naučnih i stručnih kapaciteta njegovih članova pripada, omasovljenje članstva, podsticanje podružnica i sekcija na aktivniji rad u oblasti kontinuirane edukacije.

AKADEMIJA MEDICINSKIH NAUKA SRPSKOG LEKARSKOG DRUŠTVA

Na 90. redovnoj skupštini Srpskog lekarskog društva, održanoj 15. decembar 1976. donete su odluke o osnivanju Medicinske akademije SLD, utvrđeni su njeni zadaci, uspostavljen limit za broj članstva. Na Osnivačkoj skupštini Akademije (27. jul 1977) doneta je odluka da se formiraju naučne grupe za preventivnu medicinu, internu medicinu i hirurška naučna grupa. Godine 1995. Doneta je odluka da se formiraju ogranici Akademije u Novom Sadu i Nišu.

Promenama Statuta SLD 1898. godine promenjen je naziv u Akademija medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva. [18]

SRPSKO LEKARSKO DRUŠTVO DANAS

Danas Srpsko lekarsko društvo ima 62 sekcije, 47 podružnica i oko 15 hiljada aktivnih članova.

Slika 8. Rukovodstvo Srpskog lekarskog društva 2024. godine (prof. dr Milan A. Nedeljković, predsednik, prof. dr Svetolik Avramov, predsednik AMN SLD, dr Zoran Vacić, generalni sekretar, prof. dr Dragoslav Bašić, potpredsednik)

Od 2010. godine, kontinuirana medicinska edukacija postala je zakonski obavezna za obnavljanje lekarske licence. Sekcije i podružnice Srpskog lekarskog društva, Društva lekara Vojvodine SLD i Društva lekara Kosova i Metohije SLD organizuju stručne sastanke, simpozijume, kurseve, seminare, kongrese i druge oblike edukacije lekara i stomatologa, ostajući verni prvom načelu društvenog Ustava iz 1872 „Da prati svojim radom suvremeno razvijanje celokupne medicinske nauke i onih grana jestastvenice koje su joj pomoćnice; da napreduje sa postepenim razvitkom lekarstva, da se usavršava svagdanjim njegovim iskustvom, da rasprostire to iskustvo pismenim i usmenim saopštavanjima o svome i o tuđem iskustvu“.

LITERATURA

- [1] Anonim [Aćim Medović] „Šta treba našem sanitetstvu“, Srbske novine, broj 46 od 18. 4. 1859.
- [2] Vacić, Z., Šta treba našem sanitetstvu - jedan novinski tekst iz 1859. godine, u: Zbornik rezimea XVII kongresa lekara Srbije, Beograd, 23. 9. 2012. godine, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, str. 212 (e-izdanje CD)
- [3] Vacić, Z. Jovanović Simić, J., Pismo dr Vladana Đorđevića Valtazaru Bogišiću od 27. Novembra 1872. Godine, u: Zbornik radova Sedmog naučnog skupa „800 godina srpske medicine“ - Četvrti sokolski zbornik (urednik Zoran Vacić), Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2017, str. 161-234
- [4] Subotić, VM., Izveštaj, Srp Arh Celok Lek, 1897 III, (8), 383
- [5] Pedesetogodišnjica Srpskog lekarskog društva, Srp Arh Celok Lek, 1922 XXIV, (8-12), 334
- [6] Na istom mestu
- [7] G. g. lekarima u Beogradu. Jedinstvo, IV, 21. april 1872, 85:178
- [8] Rukopisno odeljenje Matice srpske (ROMSm), 14045.766.
- [9] Postanak Srpskog lekarskog društva. Prvi prethodni sastanak 22. aprila 1872. Srp Arh Celok Lek, Odeljak I, knjiga I (1874): 1-2.
- [10] Postanak Srpskog lekarskog društva. Šesti prethodni sastanak 27. maja 1872. Srp Arh Celok Lek, Odeljak I, knjiga I (1874): 4.
- [11] „Ustav Srpskog lekarskog društva“, Srpske novine, broj 88 od 25. 7. 1872.
- [12] „Šta treba našem sanitetstvu“, Srbske novine, broj 63 od 30. 5. 1859.
- [13] Vladan Đorđević. Izveštaj sekretara. Glavni skup Srpskog lekarskog društva 28. Oktobra 1973. Srpski arhiv za celokupno lekarstvo, Odeljak I, knjiga I (1874):71 f*.
- [14] Jedinstvo, IV, 27. jul 1872, 160:329
- [15] Zavod za povjesne znanosti HAZU Dubrovnik - Zbirka Baltazara Bogišića Cavtat, ZBB HAZU BK, D II
- [16] Vacić, Z. „Dom Srpskog lekarskog društva“, u: Stopedeset godina Srpskog lekarskog društva 1872-2022 (urednik akademik Radoje Čolović), Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022, 441-450
- [17] 150 godina Srpskog lekarskog društva (urednik akademik Radoje B. Čolović), Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- [18] Avramov, S. „Akademija medicinskih nauka - istorijat“, Informator Akademije 2025, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2025, 11-14.

IZVORI FOTOGRAFIJA:

- Slika 1. Aćim Medović (1815-1893). Izvor: 150 godina Srpskog lekarskog društva, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- Slika 2 Vladan Đorđević (1844-1930). Izvor: 150 godina Srpskog lekarskog društva, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- Slika 3. Osnivači Srpskog lekarskog društva. Izvor: 150 godina Srpskog lekarskog društva, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- Slika 4. Pismo kojim su se 27. maja 1872. beogradski lekari obratili Ministru unutrašnjih dela, moleći ga da im dozvoli osnivanje Srpskog lekarskog društva. Izvor: Državni arhiv Srbije, MUD - S, 1874, V, 43
- Slika 5. Doktor Jovan Danić (1854-1924) Izvor: 150 godina Srpskog lekarskog društva, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- Slika 6. Doktor Svetislav Stefanović (1877-1944) Izvor: 150 godina Srpskog lekarskog društva, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- Slika 7. Dom Srpskog lekarskog društva. Izvor: 150 godina Srpskog lekarskog društva, Beograd: Srpsko lekarsko društvo, 2022
- Slika 8. Rukovodstvo Srpskog lekarskog društva (prof. dr Milan A. Nedeljković, predsednik, prof. dr Svetolik Avramov, predsednik AMN SLD, dr Zoran Vacić, generalni sekretar, prof. dr Dragoslav Bašić, potpredsednik), Izvor: Privatna arhiva